

Stichting Maatschappij, Veiligheid en Politie

NAAR EEN NIEUW ELAN

Strategisch plan 2011 - 2015

Dordrecht, januari 2011

Inleiding

De Stichting Maatschappij, Veiligheid en Politie bestaat bijna 25 jaar. Dat is voor het bestuur aanleiding geweest zich te beraden op de toekomst. Het resultaat van dat overleg heeft zijn beslag gekregen in dit strategisch plan 2011 - 2015. De SMVP zal de komende jaren nieuwe wegen inslaan, zonder daarbij haar verworven positie in de waagschaal te stellen. Die nieuwe activiteiten komen dus naast het werk dat de stichting altijd al deed. De reden om voor nieuwe wegen te kiezen is primair inhoudelijk van aard: de stichting wil zich breder dan voorheen inzetten voor de verbetering van veiligheid. De politie blijft een centrale positie innemen, maar daarnaast zal ook de ruimere veiligheidsproblematiek een plaats krijgen, zoals het functioneren van toezichthouders en inspecties. De stichting wil daarmee een steviger positie in het veiligheidsveld bewerkstelligen. Zij zal haar onafhankelijke positie trouw blijven; die positie is van grote waarde omdat de ervaring leert dat het belang van veiligheid gemakkelijk het onderspit kan delven tegen andere, bijvoorbeeld economische, belangen. In het traject van verbreding zal geen sprake zijn van een trendbreuk ten opzichte van het verleden; de SMVP neemt de thema's en de werkwijzen waarmee zij de afgelopen decennia kennis en expertise heeft opgebouwd als vertrekpunt om van daaruit nieuwe paden te betreden. In dit plan worden de hoofdlijnen uiteen gezet.

Een korte terugblik

Op 14 maart 1986 is de Stichting Maatschappij en Politie (SMP) opgericht. Omdat het werk van de stichting zich op een veel breder veiligheidsterrein ging voltrekken, werd in 1996 aan de oorspronkelijke naam het begrip 'Veiligheid' toegevoegd en werd het de Stichting Maatschappij, Veiligheid en Politie (SMVP). De SMVP heeft gevraagd en ongevraagd ter bevordering van een goed functionerende veiligheidszorg de volgende activiteiten verricht:

- meningen over belangrijke thema's formuleren;
- partijen bijeen brengen, discussies en vernieuwingen stimuleren, conferenties, symposia en uitwisselingprogramma's organiseren;
- onderzoek (laten) uitvoeren.

In de achter ons liggende jaren heeft de SMVP zich een gerespecteerde positie weten te verwerven, die in belangrijke mate werd geschraagd door haar onafhankelijke positie en de kwaliteit van haar activiteiten en publicaties. De SMVP heeft voor het formuleren van meningen over belangrijke veiligheidsthema's altijd een beroep kunnen doen op vele geledingen van onze samenleving. Daaruit blijkt de kracht van de stichting. Vertegenwoordigers van politie, Koninklijke Marechaussee, verschillende overheden, bedrijfsleven, universiteiten en maatschappelijke instellingen doen graag mee om de projecten inhoudelijk gestalte te geven. Dat is gebleken bij de projecten van de stichting rond de belangrijkste thema's die de SMVP heeft aangepakt:

- het maatschappelijke functioneren van de politie (bijvoorbeeld Toekomst gezocht, vrijwillige politie, het gezag van de politie, de gekozen burgemeester en de politie, vernieuwende vormen van politiewerk, maatschappelijke integratie en de legitimiteit van de politie, de maatschappelijke opdracht van de politie);
- sociale zelfredzaamheid van burgers (bijvoorbeeld, landelijke experimenten sociale zelfredzaamheid, openbare orde en rechtshandhaving in multiculturele buurten);

- corruptie en fraude (evaluatie Wet Melding Ongebruikelijke Transacties, beursfraude, fraude en het internet);
- integraal veiligheidsbeleid (bijvoorbeeld verzekeraars, politie en justitie, toezichthouders in de publieke ruimte, politie en gezondheidszorg, veiligheid op het spoor, politie en krijgsmacht, politie en brandweer, veiligheid als bestuurlijke opdracht, lokale inbedding van het Openbaar Ministerie, aanpak van overlast);
- economie en veiligheid (bijvoorbeeld financiering van de veiligheidszorg, veiligheid, recht en economie).

Contouren voor nieuwe wegen

In de loop van de tijd is de positie van de SMVP veranderd. De stichting liep oorspronkelijk voorop bij de publicaties en het stimuleren van ontwikkelingen. In toenemende mate zijn andere organisaties zich op hetzelfde terrein gaan begeven, zoals de Politieacademie, universiteiten, hogescholen en adviesbureaus. De SMVP gaat zich daarom richten op nieuwe activiteiten, waarbij zij trouw blijft aan haar oorspronkelijke uitgangspunten. Het blijft een onafhankelijk opererende organisatie die zich bezig houdt met maatschappelijke veiligheidsvraagstukken op het grensvlak van overheid en samenleving en daarbij een beroep doet op alle betrokkenen om mee te werken aan de verbeteringen. Daarbij wil de SMVP binden én stimuleren door partijen en deskundigheid te mobiliseren. De stichting blijft zich richten op de politie, maar zal daarnaast in toenemende mate aandacht besteden aan gemeenten, andere overheidsorganisaties, het bedrijfsleven, maatschappelijke instellingen en de burger. Naast criminaliteit en overlast zal de stichting haar activiteiten uitbreiden naar aanpalende veiligheidsgebieden.

De stichting neemt het volgende uitgangspunt als leidraad voor haar functioneren:

Veiligheid is een kerntaak van de overheid, maar burgers, ondernemingen en organisaties zijn hiervoor medeverantwoordelijk.

De overheid zal haar beleid in toenemende mate zo moeten vormgeven dat die medeverantwoordelijkheid gestalte kan krijgen, bijvoorbeeld door zelfregulering. Op dit moment is er onvoldoende inzicht in wat die eigen verantwoordelijkheden inhouden, of zouden moeten inhouden.

Vanuit dit uitgangspunt gaat de SMVP zich inzetten op de volgende terreinen:

1. Het kritisch volgen van ontwikkelingen op het terrein van de (sociale en fysieke) veiligheid, het signaleren van onveilige situaties en het adviseren over verbeteringen.
2. Het, in samenhang met het voorgaande punt, verkrijgen van een zo precies mogelijk beeld van (de ontwikkeling van) maatschappelijke veiligheidsvraagstukken. De stichting gaat daartoe een ‘antennesysteem’ ontwikkelen bestaande uit personen met kennis van zaken betreffende (segmenten van) sociale en/of fysieke veiligheid. Afhankelijk van de thematiek zullen die deskundigen (of een deel ervan) worden uitgenodigd deel te nemen aan themabijeenkomsten waarover korte publicaties zullen verschijnen. Wanneer daaraan behoefte bestaat kunnen in verdergaande studies de problemen nader worden uitgediept.
3. Het vinden van een balans tussen verantwoordelijkheden van de overheid en verantwoordelijkheden van burgers, ondernemingen en organisaties op het terrein van zowel sociale als fysieke veiligheid. Het gaat daarbij niet alleen om het formuleren van die

balans, maar ook om het creëren van helderheid inzake die eigen verantwoordelijkheid en het leveren van een feitelijke bijdrage daaraan in de praktijk. Het huidige project ‘Moedige burgers’ past in deze opzet.

4. Het stimuleren van het debat over de gesignaleerde beelden van onveiligheid en de manier waarop deze moeten worden aangepakt.
5. Het verrichten van (wetenschappelijk) onderzoek waar dat nodig is om de beelden van onveiligheid, dan wel de wijze van aanpak te verhelderen.
6. Het geven van advies vanuit haar verkregen inzichten en kennis als dat kan bijdragen aan een verbetering van de veiligheid

Vooruitlopend op komende signalen kunnen de volgende veiligheidsvraagstukken als voorbeelden worden genoemd:

- Wat is het effect van zelfregulering op de veiligheid in zowel sociale als fysieke zin en welke invloed heeft die zelfregulering op de balans van verantwoordelijkheden?
- Welke beginselen zijn van belang bij het vinden van een balans van verantwoordelijkheden voor burgers, ondernemingen en organisaties? Dat wil zeggen: wat mag iedereen gerechtvaardigd van de ander verwachten? En wat heeft dit voor gevolgen voor de overheid?
- Wat verwacht de bevolking van de politie? Welke rollen van burgers, ondernemingen en organisaties passen hierbij? Wat is de betekenis hiervan voor de organisatie van de politie?
- Welke lessen kunnen worden getrokken uit ervaringen van slachtoffers? Wat leert ons dat voor preventie van slachtofferschap ten aanzien van fysieke en sociale onveiligheid?
- Hoe kunnen gemeenten de veiligheid stimuleren?
- Wat zijn de kansen en mogelijkheden om vrijwilligers in te zetten bij het bevorderen van veiligheid op verschillende terreinen? Welke rollen van professionele hulpverleners zijn hierbij noodzakelijk?
- Wat zijn mogelijkheden om agressie en geweld tegen hulpverleners te beteugelen?
- Wat zijn mogelijkheden voor weerbaarheidstrainingen voor burgers?
- Hoe kunnen we bevorderen dat ondernemers - denk aan middenstanders - zich te weer kunnen stellen tegen onveiligheid?
- Klokkenuiden en veiligheid: hoe is het mogelijk de rol van klokkenuiden ter bevordering van veiligheid te faciliteren? Wat betekent dit voor de overheid?

In een latere fase kunnen deze thema's eventueel worden aangevuld met thema's die van groot belang zijn voor de veiligheid, maar die iets verder weg liggen van het oorspronkelijke werk van de stichting, zoals:

- Fysieke veiligheid (veelal aangeduid als ‘safety’ ter onderscheiding van de ‘security’ waarmee de stichting zich gewoonlijk heeft beziggehouden), waarmee bedoeld op onveiligheid in industriële processen en bijvoorbeeld processen rond vervoer (verkeer, vliegverkeer, transport van gas, et cetera).
- Patiëntveiligheid: het kritisch volgen van ontwikkelingen op het terrein van de risico's en de veiligheid van patiënten.
- Voedselveiligheid: hoe zijn verantwoordelijkheden voor voedselveiligheid thans verdeeld en welke verbeteringen zijn mogelijk? Daarbij kan men denken aan de problematiek rond groeihormonen, antibiotica en de Q-koorts.

De debatten die de SMVP wil entameren dienen ertoe de verschillende gezichtspunten aan bod te laten komen en ideeën te genereren die ertoe moeten leiden dat de maatschappij beter tegen onveiligheid is beschermd. Deze debatten zijn in de eerste plaats informatief: zij dienen ertoe meer zicht te krijgen op de beleving van de problemen en de problemen beter bespreekbaar te maken. Daarnaast kunnen zij oplossingsgericht zijn: het formuleren van concrete voorstellen om tot meer veiligheid te komen. De SMVP overweegt deze debatten op te zetten in samenwerking met de Vereniging Nederlandse Debatcentra, een in 2003 opgericht samenwerkingsverband tussen (lokale) debatcentra en debatpodia in Nederland. Deze vereniging streeft naar samenwerking in programmering, fondsenwerving, professionalisering en kwaliteitsbevordering. Daarnaast wordt in Nieuwspoort een ‘Veiligheidspoort’ geopend. Het is de bedoeling dat de beoogde ‘Veiligheidspoort’ een podium biedt voor het onder de aandacht brengen van veiligheidsvraagstukken. Dit zal worden ontwikkeld naast de bestaande samenwerkingsverbanden van de stichting zoals die onder meer bestaan met het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV), het Centrum voor Politiestudies (CPS) in België, de Politieacademie, het Nederlands Politie Instituut, maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven.

Na een debat kan de SMVP een project starten op de wijze waarop zij dit altijd deed. Ieder project heeft een begeleidingscommissie met ter zake kundige leden. De bevindingen uit het project worden aan deze begeleidingscommissie ter commentaar voorgelegd. Aan het einde van het project verschijnt een publicatie met de bevindingen uit het project van de SMVP. Op grond van deze publicatie kan de stichting:

- een standpunt formuleren en aanbevelingen doen;
- kennis gaan overdragen aan relevante overheden, bedrijven, organisaties en burgers;
- veranderingsprocessen entameren om de beoogde balans in de verdeling van verantwoordelijkheden te bewerkstelligen.

Het kind met het badwater weggoien?

De SMVP blijft de activiteiten uitvoeren die zij altijd al verrichtte. De huidige financiers van de stichting hechten waarde aan het werk van de stichting en de SMVP zal hen niet teleurstellen. Dat neemt de noodzaak van een nieuw elan echter niet weg. Het nieuwe elan is bedoeld om alle partijen die te maken hebben met bepaalde onveiligheidsproblemen te vragen gezamenlijk mee te denken over toekomstige ontwikkelingen.

Met het combineren van de continuïteit in het werk van de SMVP met het nieuwe elan, richt de stichting zich in de toekomst op twee vormen van financiering:

- Basisfinanciering: deze is noodzakelijk om de huidige werkzaamheden van de SMVP voort te zetten; ook zorgt de basisfinanciering voor bekostiging van het personeel, huisvesting en algemene kosten van de stichting.
- Projectfinanciering: met deze vorm van financiering kunnen de beoogde projecten van dit werkplan worden bekostigd.